

Bp Andrzej F. DZIUBA

OSOBOWY DYNAMIZM WIARY

Treść: 1. Osoba Jezusa Chrystusa; 2. Obdarowanie wiarą; 3. Wydoskonalanie wiary; 4. Doświadczenia wiary; 5. Ożywianie wiary; 6. Pielgrzymka wiary.

Słowa kluczowe: wiara, dynamizm wiary, teologia biblijna, etyka biblijna.

Keywords: Faith, Dynamism of Faith, Biblical theology, Biblical ethics.

Dynamika osobowego życia jest jednym z podstawowych elementów ludzkiej egzystencji spełnianej w danym miejscu i czasie, przynajmniej w wymiarze fizycznym. Jest to owo *hic et nunc* spełniania się człowieka w jego pielgrzymim dążeniu do swej pełni, która przekracza wymiary całego stworzenia. Oczywiście może ona być różnie rozumiana, tak w sensie świeckim jak i religijnym. Jednym z istotnych wyrazów jest wiara.

Odniesienia międzyludzkie stawiają m.in. kwestię manifestacji wiary i zaufania nie tylko wobec Boga ale i wobec drugiego człowieka. Można ona być podjęta m.in. w kategoriach naturalnych, fizycznych czy psychicznych. To jednak pozostanie jednym z elementów zdobywania wiedzy, zaufania międzyludzkiego czy współpracy. Trudno wręcz wyobrazić sobie codzienne życie bez wiary czysto naturalnej, bez zaufania w zakresie wiedzy, postaw ku drugiemu człowiekowi. Niezbędnym jest bowiem świadomość przyjęcia ogromu wiedzy przez uwierzenie innym.

Obok naturalnych postaw i zachowań staje także wiara religijna, wyjątkowa ludzka kategoria. To odniesienie do osobowego Boga - w realiach monoteistycznych - i do prawd przez Niego głoszonych oraz zwłaszcza manifestowanych. Wobec tego daru wiary winna stawać odpowiedź człowieka, znaczone wolnością, a zarazem i umocniona darem łaski Pana. Wiąże się ona także z niesionym świadectwem, a więc rozeznania wiary jako życiowego przesłania oraz zobowiązania.

1. Osoba Jezusa Chrystusa

W noc Bożego Narodzenia szczególnie ukazuje się moc wejścia Syna Bożego w ludzki świat, w dzieje zbawienia Nowego Przymierza, w dzieje mesjańskie, w nowość czasów. Bóg w swoim Synu staje się człowiekiem, a dokładnie wcielonym Bogiem. Wcielenie znaczone jest spotkaniem m.in. boskości i człowieczeństwa, grzeszności ludzi i świętości Boga, wręcz trudne do ludzkiego rozeznania. Prawda ta, tak ważna dla wizji człowieka dostępna jest dla tych, którzy wówczas czuwali, którzy byli miłością otwarci na ów mesjański dar. To dar przyjęty przez pasterzy

przepełnionych miłością, a więc darem otwartości na drugiego człowieka, na Boga-Człowieka.

Zatem jakże wymownie - w duchu Wielkiego Jubileusz Roku 2000 – brzmia nadal słowa jubileuszowej bulli papieskiej: „Wpatrzony w tajemnicę Wcielenia Syna Bożego, Kościół ma przekroczyć niebawem próg trzeciego tysiąclecia”¹. To świadomość historii, jej przemijania, trwania w czasie oraz także budowana różnorodnych nadziei. Teraźniejszość jest spełniana dziś, także dziś jest twórcza, m.in. jako swoista granica przenikania tego co bezpowrotnie minęło z tym co się rozpoczyna.

W betlejemskim narodzeniu „historia zbawienia znajduje w Jezusie Chrystusie swoje zwieńczenie i najpełniejszy sens”². To szczyt zaofiarowanej ludziom miłości Ojca w Jednorodzonym wcielonym Synu oraz mocach Ducha Świętego. W Jezusie z Nazaretu wszyscy otrzymali „łaskę po łasce” (J 1,16), a więc nowość Pana z Nazaretu. To życiodajne Nowe Przymierze, przymierza Ducha (por. J 1,17)³.

W łaskach Ojca, zaofiarowanych w Słowie wierzący otrzymują uczestnictwo w życiu Syna Bożego (por. J 1,14). Tylko w Nim wszyscy mogą stać się przybranymi dziećmi Bożymi. To niepowtarzalny dar łaski Bożej, która przez Słowo Wcielone jest obecna jak dar dla ludzi, a w nich i dla stworzenia. Odtąd każdy wierzący, jako nowe stworzenie otrzymuje Boży dar w ziemskim pielgrzymowaniu⁴.

Co więcej tylko w Nim chrześcijanie dostępują pojednania z Ojcem (por. Rz 5,10; 2 Kor 5,18). Zatem o spełnieniu się usprawiedliwienia, a więc osiągnięciu zbawienia wiecznego, nie decydują nie tylko ludzkie wysiłki, lecz zwłaszcza zbawcza wola Boga, dowiedziona dramatycznie wydaniem Chrystusa na śmierć, Jego zmartwychwstaniem i zesłaniem Ducha Świętego. Przecież „Chrystus umarł za nas, gdyśmy byli jeszcze grzesznikami” (Rz 5,8), gdy nie byliśmy godni Jego darów.

Apostoł Paweł nazywa odkupienie ostatecznym pojednaniem ludzkości z Bogiem, i wskazuje, iż zostało ono zlecone przez Ojca w zbawczym dziele Jezusa z Nazaretu (por. Ef 2,16; Kol 1,20.22). Oczywiście inicjatywa zbawcza spoczywa w rękach Ojca, choć zbawienie dokonuje się przez Chrystusa, z Chrystusem i w Chry-

---

¹ JAN PAWEŁ II. Bulla *Incarnationis mysterium* ogłaszająca Wielki Jubileusz Roku 2000. OR 20(1999) nr 1, p 1.

² *Tamże*.

³ Por. A. HUMBERT. L'observance des commandements dans les ecrits johanniques (Evangile et Premiere Epitre). SMor 1(1963) 190-191; A. FEUILLET. *Le prologue du quatrieme evangile. Etude de theologie johannique*. Paris 1968, 114-126; D. FRANGIPANE. „Et gratiam pro gratia” (Jo 1,16). VD 26(1948) 3-17; J. JEREMIAS. „Słowo objawiające. Forma literacka Prologu Janowego”, w: *Biblia dzisiaj*. red. J. Kudasiewicz. Kraków 1969, 311; S. A. PANIMOLLE. *Il dono della Legge e la grazia della verita* (Gv 1,17). Roma 1973; D. VON HILDEBRAND. „Das Wesen der Liebe”, w: *Gesammelte Werke*. Bd. 3. Regensburg 1980, 117-139; M.-E. BOISMARD. „La Loi et l'Esprit”. LeV 1955, nr 21, 77-78.

⁴ Por. JAN PAWEŁ II. Encyklika *Redemptor hominis*, Citta del Vaticano 1979, nr 18; J. GRANGETTE. „Nous avons vu sa gloire (Jn 1,14)”. VS 110(1964), 32-42; Th. C. DE KRUIFF. „The Glory of the Only Son”, w: *Studies in John*. Leiden 1970, 111-123; G. A. F. KNIGHT. *Law and Grace. Must a Christian Keep the Law of Moses?* London 1962, 61-64; C. H. DODD. *The Interpretation of the Fourth Gospel*. Cambridge 1963, 170-178.

stusie. Późniejsze, eschatologiczne szafowanie owoców zbawienia, zostało powierzone apostołom oraz ich następcom, w posłudze nawrócenia (por. 2 Kor 5,18)⁵.

Czas Bożego Narodzenia zawsze pozwala w sposób bardziej twórczy wpatrywać się we Wcielenie, zaofiarowane w ludzkim ciele Syna Bożego. Jest to jednocześnie wpatrywanie się w Chrystusa z Nazaretu, który został zesłany przez Ojca jako odwieczne Słowo, które stając się Ciałem towarzyszy ludziom i światu.

Jako wierzący w Chrystusie „mamy śmiały przystęp do Ojca z ufnością, dzięki wierze w Niego” (Ef 3,12)⁶. Wcielenie objawia zwłaszcza Boga w Trójcy Osób, jako współistotnych w dynamicznej miłości Ojciec, Syna i Ducha Świętego. Chrystus, który jest jednak szczególnym przedmiotem kontemplacji świata duchów jest dla wiernych Pośrednikiem, który pozwala w wierze, nadziei i miłości z dziecięcą prostotą przystępować do Stwórcy wszechrzeczy, jako do kochającego Ojca.

Przez wiarę w Chrystusa, chrześcijanie otrzymują dar stania się dziećmi Bożymi (por. J 1,13). Dzieciństwo to pochodzi tylko od Boga, ale w przeciwieństwie do fizycznego rodzenia. Bóg jest przyczyną życia, które poczyna się we chrzcie św. i daje mu synowskie uczestnictwo w naturze Bożej.

Tylko ci, którzy uwierzyli Słowu i są Jego uczniami otrzymują dzieciństwo Boże (por. J 2,23; 3,18; 1 J 3,23)⁷. Zakłada on narodzenie się „z Boga” (J 1,13) lub „z góry”, za sprawą Ducha Świętego, dar czasów eschatologicznych, tj. pierwiastek życia nadprzyrodzonego (por. 1 J 3,9)⁸. Każdy wierzący w Pana otrzymuje Go we wierze, zdążając jednocześnie ku oczekiwanemu zbawieniu (por. 1 J

---

⁵ Por. P. STUHLMACHER. "Erwagungen zum ontologischen Charakter der kaine ktisis bei Paulus". *EvTh* 27(1967), 1-35; J. GIBLET. "L'Alleanza di Dio con gli uomini". w: *Grandi temi biblici*. Dir. J. Giblet. Alba 1968, 38-39; H. LANGKAMMER. *Etyka Nowego Testamentu*. Wrocław 1985, 165; W. THUSSING. *Per Christum in Deum. Studien zum Verhaltnis von Christozentrik und Theozentrik in den paulinischen Hauptbriefen*. Munster 1965, 61-114; K. ROMANIUK. *Soteriologia św. Pawła*. Warszawa 1983, 187-188; O. MERK. *Handeln aus Glauben. Die Motivierungen der paulinischen Ethik*. Marburg 1968, 15-19.

⁶ Por. C. LARCHER. *L'actualite chretienne de l'Ancien Testament d'apres le Nouveau Testament*. Paris 1962, 261-264; S. LYONNET. *Liberte chretienne et loi de l'Esprit selon saint Paul*, Rome 1954, 170-179; B. N. KAYE. "Law and Morality in the Epistles of the New Testament". w: *Law, Morality and the Bible. A Symposium*. Ed. B. KAYE, G. WENHAM. Dovners Grove 1978, 81-82; J. NAGÓRNY. "Trynitarny fundament życia moralnego w ujęciu św. Pawła". *RTK* 29(1982) z. 2, 51-52.

⁷ Por. R. SCHNACKENBURG. *Das Johannesevangelium*. Vol. 2. Freiburg im Br. 1971, 537; B. VAWTER. "The Gospel according to John". w: *The Jerome Biblical Commentary*. Ed. R. E. Brown. New York 1968, 418-419; R. BULTMANN. *Theologie des Neuen Testament*. Tübingen 1977, 390; B. VAWTER. "Johannine Theology". w: *The Jerome Biblical Commentary*, 838-839; S. SCHULZ. *Die Stunde der Botschaft. Einführung in die Theologie der vier Evangelisten*. Berlin 1969, 353.

⁸ Por. R. SCHNACKENBURG. *Nauka moralna Nowego Testamentu*. Warszawa 1983, 302-310; H.-D. WENDLAND. *Etica del Nuovo Testamento*. Brescia 1975, 185-187; R. SCHNACKENBURG. *L'esistenza cristiana secondo il Nuovo Testamento*. Modena 1971, 44-45; H. LANGKAMMER. "Problemy literackie i teologiczne Ewangelii Janowej". *RTK* 29(1982) z. 2, 81-82; JAN PAWEŁ II. Adhortacja apostołska *Reconciliatio et Paenitentia*. Citta del Vaticano 1984 nr 20; K. H. SCHEKLE. *Teologia Nowego Testamentu*. T. 3: Etyka. Kraków 1984, 18-19, 25-26; L. DI PINTO. "L'uomo visto da Gesu di Nazareth". w: *L'antropologia biblica*. Dir. G. De Gennaro. Napoli 1981, 691-693.

5,18), ku pełni zmartwychwstania w dniu ostatecznym (por. J 5,29; 6,39.44.54; 12,31; 17,24)⁹.

Dlatego bł. Jana Paweł II, zapowiadając Wielki Jubileusz Roku 2000, mówił: „Wszystko powinno zmierzać ku pierwszoplanowemu celowi Jubileuszu, jakim jest ożywienie wiary i świadectwa chrześcijan. Aby to świadectwo było skuteczne, trzeba rozbudzić w każdym wierzącym prawdziwą tęsknotę za świętością, mocne pragnienie nawrócenia i osobistej odnowy w klimacie coraz żarliwszej modlitwy i solidarności z bliźnimi, zwłaszcza z tymi najbardziej potrzebującymi”¹⁰.

2. Obdarowanie wiarą

Wiara jest darem i niezasłużoną łaską w wolności ze strony Pana Jezusa. Chrześcijanie otrzymują ją na chrzcie świętym w rozeznaniu wierzących rodziców oraz chrzestnych. To tajemnica Kościoła, eschatologicznego świadka wiary Pana i wspólnoty ludu Bożego Nowego Przymierza pielgrzymującego.

Dar wiary otrzymany z zaufaniem, winien dojrzewać i rozwijać przez życie oraz dokonywane moralne wybory. Zatem jest on ciągle dojrzewającym i dynamicznym darem, który szanuje wolność osobową. Zatem jeśli nie będzie twórczego wzrostu, wówczas ów dar nie tylko może stać się bezowocnym.

Współcześnie doświadcza się, że wiara słabnie i jest mało czytelna, mało dynamiczna oraz czasem wręcz nawet zanika. Zamiary i plany wiary, tak chętnie podejmowane jednak dość szybko stają się tylko teorią wręcz niemożliwą do realizacji. Stąd czas inspirowany przez Jubileusz oraz jego owoce powinny być okresem zwiększenia dynamiki wiary, zwłaszcza w jej dojrzewaniu w nadziei i miłości.

Każde chrześcijańskie niemowlę otrzymuje chrzest w wierze rodziców oraz chrzestnych, a dokładniej w wierze Kościoła. Rodzice są zawsze pierwszymi przekazicielami oraz świadkami wiary, która następnie jest pogłębiana przez katechizację i nauczanie religii, tak w szkole jak i w ośrodkach kościelnych, stosownie do percepcji dziecka.

Zazwyczaj przekaz wiary jest dostosowany do poziomu intelektualnego dziecka oraz jego rodziców. Mówi się czasami o wierze infantylniej, co nie ma oczywiście tylko sensu negatywnego. Taka wiara może być zbawczą i twórczą. Zatem musi ona dojrzewać tak, jak wzrasta życie zagrożona trudnościami (por. Mt 7,24-27). Słowo Boże często nie zostaje osadzone w duszy słuchacza. Dobre chęci ulegają zniszczeniu podczas pierwszej burzy życiowej, podczas konfrontacji ideałów¹¹.

⁹ Por. K. HAACKER. *Die Stiftung des Heils. Untersuchungen zur Struktur der johanneischen Theologie*. Stuttgart 1972, 54; L. GOPPELT. *Theologie des Neuen Testament*. Bd. 2. Göttingen 1976, 641.

¹⁰ JAN PAWEŁ II. List apostolski *Tertio Millennio Adveniente*. Citta del Vaticano 1994, nr 42.

¹¹ Por. J. SZLAGA. "Obraz budowania w Nowym Testamencie". RBL 27(1974), 312-316; H. KAHLEFELD. *Der Junger. Eine Auslegung der Rede Lk 6,20-49*. Leipzig 1963; F. GRYGLEWICZ. *Życie chrześcijańskie w ujęciu św. Jana*. Katowice 1984, 35-36; J.F. COLLANGE. *De Jesus a Paul: L'etique du Nouveau Testament*. Geneve 1980, 46-50; J. BLANK. "Was Jesus heute will. Überlegungen zur Ethik Jesu". ThQ 151(1971), 316-317; P. PIVA. *Teologia morale generale a delle categorie morali fondamentali*. Roma 1981, 140.

Św. Paweł nawołuje chrześcijan w Koryncie: „Bracia, nie bądźcie dziećmi w swoim myśleniu (...). W myślach naszych bądźcie dojrzałi” (1 Kor 14,20). Zatem mają oni być dziećmi w czystości duszy oraz serca i nie powinni wydawać naiwnych czy uproszczonych sądów. Wiara wymaga postaw życiowych, ale wobec zła nie należy wykazywać się jego znajomością (por. Rz 16,19).

Piszząc zaś do Efezjan św. Paweł wskazuje, że wierzący muszą dążyć: „do jedności wiary i pełnego poznania Syna Bożego, do Człowieka Doskonałego, do miary wielkości według Pełni Chrystusa. Chodzi o to, abyśmy już nie byli dziećmi, którymi miotają fale i porusza każdy powiew nauki na skutek oszustwa ze strony ludzi i przebiegłości w sprowadzaniu na manowce fałszu” (Ef 4,13-14)¹².

Budowniczym „Ciała Chrystusowego” jest sam kochający Bóg, który wskazuje na jedności w wierze, poznanie Syna Bożego oraz doskonałość nowego, chrzcielnego człowieka (nowe stworzenie). Zatem można powiedzieć, że budowanie „Ciała Chrystusowego” dobiegnie kresu w trzech aspektach: a) jedność wiary w jednego (por. Ef 4,5) Syna Bożego, dająca pełne Jego poznanie i jedności z Nim; b) „Człowiek Doskonały”, czyli „Ciało” eklezjalne w pełni rozwinięte w mocach Pana; c) miara wielkości tegoż „Ciała” odpowiednia do „pełni”, czyli bogactwa i doskonałości łask, jakimi On rozporządza „napęlniając” wszystko w Chrystusie. Doczesnym sprawdzianem spełniania tych zadań jest postawa wiernych wobec pokus i błędnych poglądów oraz ich dojrzałość wobec zakusów ludzi, którzy są narzędziami szatana (por. Ef 6,1)¹³.

Dziś często wiara pozostaje na poziomie dziecięcym, słabnie oraz nie umie przeciwstawić się fałszywym podmuchom jakie niesie współczesność. Współczesne opinie, zwłaszcza w środkach społecznego przekazu, mają na celu zakwestionowanie wiary, budzenie wątpliwości i propagowanie poglądów, że życie można sobie dobrze ułożyć bez Boga i konkretnych, odniesionych do prawdy zasad moralnych.

3. Wydoskonalanie wiary

Można pytać się kiedy wiara jest niedojrzała? Odpowiedź wskazuje, że przede wszystkim wówczas, gdy istnieje wyraźny rozdźwięk między praktykami, a życiem. Bardziej ujawnia się to kiedy religijność zacieśnia się do niedzielnej Mszy św. i odmówienia formułki religijnej każdego dnia¹⁴. To staje się czytelnym, kiedy mo-

---

¹² Por. L. DI PINTO. "L'uomo e la scelta morale nel Nuovo Testamento". w: *Antropologia biblica e morale*. Atti del 10 Congresso dei Biblisti e Moralisti dell'Italia Meridionale (Castellamare 1-2 giugno 1971). Napoli 1972, 69-78; O. BARCLAY. "The Nature of Christian Morality". w: *Law, Morality and the Bible*, 144-149.

¹³ Por. H. HALTER. *Taufe und Ethos. Paulinische Kriterium für das proprium Christlicher Moral*. Freiburg im Br. 1977, 427-452; J.-M. AUBERT. *Jak żyć po chrześcijańsku w XX wieku*. Warszawa 1986, 46; D. DEDEN. *L'amore di Dio e la risposta dell'uomo nella Bibbia*. Barri 1971, 112; B. HARING. *Liberi e fedeli in Christo. Teologia morale per preti e laici*. Vol. 1. Roma 1981, 505-507.

¹⁴ Por. A. F. DZIUBA. "Dies Domini" czy naprawdę dzień poświęcony Panu? WAF 53(1998), 635-638; A. COZZAGO. "Niedziela przebaczenia. Com 10(1990 nr 1, 117-129; J. SALLI. "Królestwo Boże w was jest". Poznań 1980, 167-279; B. MOKRZYCKI. "Dlaczego w niedzielę?" CT 48(1978 z. 4, 129-135; W. BOŁOZ. "Rola niedzieli w życiu chrześcijańskim". HD 46(1977), 263-271.

tywem praktyk religijnych jest obowiązek czy tradycja. Czasami tu słyszy się także zdanie, że nie wiadomo co będzie po śmierci, więc nie zaszkodzi wypełnienie praktyk religijnych. Nie można jednak arbitralnie, dla zasady tych gestów zupełnie przekreślać, gdyż nigdy nie jest znany do końca ich ostateczny fundament.

Wszelkie praktyki religijne mają znaczenie w kategoriach wiary. Nie mogą być widziane tylko na marginesie życia i konkretnych wyborów moralnych. W życiu Bóg, jeśli jest obecny, to często tylko na marginesie, co oczywiście nie oznacza jednoznacznie jego negacji. Dziś raczej niepogłębione jest zobowiązanie apostołskiego świadectwa, nie niesie się świadomie ewangelizacyjnego przesłania wiary.

Słyszy się, że rodzice nakazują dzieciom uczęszczać na katechizację, prowadzą do Pierwszej Komunii (choć nie zawsze uczestniczą świadomie w tym przygotowaniu), na przygotowanie do sakramentu bierzmowania, ale sami nie zawsze są w kościele, choćby w niedzielę. Nakazują dzieciom i młodym wypełnianie praktyk, których sami nie spełniają. Faktycznie, gdy kończy się dzieciństwo i młody człowiek decyduje o swoim postępowaniu, a w konsekwencji - zwłaszcza z braku świadectwa - odchodzi od wiary, podobnie jak odchodzi od tego wszystkiego, co związane jest z jego dzieciństwem czy młodością.

Wiara dojrzała to konsekwencja między wyznawaniem jej prawd a życiem. Wiara w Nowym Przymierzu to przekonanie, że Bóg ostatecznie w objawił się w pełni czasów w Chrystusie. To apostołska odpowiedź na niepowtarzalne wezwanie: „Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię” (Mk 1,15)¹⁵. Dobra nowina stanowi bliskość nadchodzącego w Jezusie Chrystusie królestwa Bożego oraz wezwanie do nawrócenia. To jest mobilizacja do przemiany życia osobowego oraz społecznego. Tylko nawrócenie, czyli zmiana nastawienia do Boga, ludzi, świata, siebie samego odwraca człowieka od zła, kieruje do Boga, oraz wprowadza do tego królestwa.

Okazuje się, że poprawnemu dojrzewaniu wiary potrzebne są także tradycje formy kultu, obrzędowości czy religijnego obyczaju. Wszystko to, jeśli jest przeżywane autentycznie, ma moc w spotkaniu z Chrystusem, które dokonuje się przez chrześcijańskie życie, będące ziemskim pielgrzymowaniem czasów eschatologicznych. Będąc w drodze chrześcijanie rozeznają liczne niebezpieczeństwa ziemi, które muszą w Bożych mocach przezwyciężyć. Praktyki religijne otrzymują właściwą moc w trudnościach, wówczas, gdy są związane z wiarą.

4. Doświadczenia wiary

Wiara poddawana jest doświadczeniom i przechodzi przez utrapienia miejsc, czasów, przestrzeni, a niekiedy i ludźmi, a przede wszystkim siebie samych. Na

---

¹⁵ Por. JAN PAWEŁ II. Adhortacja apostołska *Reconciliatio et Paenitentia*. Citta del Vaticano 1984, nr 4; P. HOFFMANN. "Eschatologie und Friedenshandeln in der Jesusüberlieferung". w: *Eschatologie und Friedenshandeln. Exegetische Beiträge zur Frage christlicher Friedensverantwortung*. Stuttgart 1981, 121-123; A. WEISER. *Zentrale Themen des Neuen Testaments*. Donsuworth 1978, 9-13; H. P. OWEN. "Eschatology and Ethics in the New Testament". *SJT* 15(1962), 369-370; W. SCHRAGE. *Ethik des Neuen Testaments*. Göttingen 1982, 22-23; Ch. H. DODD. *Evangelio e legge. Rapporto tra fede ed etica nel cristianesimo primitivo*. Brescia 1968, 36-41.

ziemi nie ma jeszcze pełnej wizji Boga, choć oczekuje się jej spełnienia z chrześcijańską nadzieją. Profetycznie mówi o tym św. Paweł: „Teraz widzimy jakby w zwierciadle, niejasno” (1 Kor 13,12). Stąd też mogą przyjść w nowej ekonomii Jezusa z Nazaretu i czasem przychodzą trudności i zmagania wiary. Chrześcijanin poznaje bowiem nie przedmiot poznania, ale tylko jego niedoskonałe odbicie. Jednak człowiek - zdaniem Apostoła Narodów - będzie w ogładał Boga, gdy miłością zapłaci za miłość Syna Wcielonego, gdy miłość, którą go Bóg umiłował, wróci do swego źródła, tj. do Boga¹⁶.

Wybrańcy Starego Testamentu, począwszy od Abrahama, ojca wszystkich wierzących, przechodzili próby wiary w wierności przymierzu z Bogiem Jahwe¹⁷. Wychodząc z nich zwycięsko wpisywali się twórczo w przybliżanie się do czasów mesjańskich. Trzeba stwierdzić, iż zwątpienie wkładało się także czasem i w serca Apostołów, a zwłaszcza Jego uczniów. Zatem - jakby w odpowiedzi na te egzystencjalne fakty - musiał Chrystus powiedzieć: „Błogosławiony jest ten, kto we Mnie nie zwątpi” (Łk 7,23; por. Mt 11,6)¹⁸. On zezwala na próby, by wiara umacniała się m.in. przez przezwyciężanie trudności i przeciwności. Ostatecznie wystarczającym wsparciem pozostanie sam Jezus z Nazaretu oraz wypełnienie w nim całego Starego Przymierza (por. Iz 29,18-19; 35,5-6; 61,5).

Mając na względzie, zwłaszcza społeczno-polityczne wyobrażenie o Mesjaszu wielu współczesnych Janowi Chrzcicielowi mogło zwątpić w to, czy Jezus z Nazaretu jest Tym oczekiwanym i jednocześnie zdolnym wypełnić przedstawiane pragnienia narodu wybranego. Zachowywał się przecież dziwnie: nie wymierzał kary tym, którzy na nią zasługiwali, pozwalał się znieważać i wręcz jakby tolerował zło. Zatem, w praktyce bardziej powierzchowni Nim się wręcz zgorzyszyli.

Św. Piotr, po doświadczeniach misyjnych, tak mówi: „radujcie się, choć teraz musicie doznawać doświadczeń. Przez to wartość waszej wiary okaże się o wiele cenniejsza od zniszczalnego złota, które przecież próbuje się w ogniu, na sławę, chwałę i cześć przy objawieniu Jezusa Chrystusa. Wy, choć nie widzieliście, miłujcie Go; wy w Niego teraz, choć nie widzicie, przecież wierzycie” (1 P 1,6-9)¹⁹. To jest autentyczna wiara ku rozeznaniu wcielonego Jezusa i niesionego przez Niego orędzia zbawczego.

Chrześcijanie pewni zbawienia powinni radować się już teraz eschatologiczną nadzieją, pomimo udręki codzienności (por. Jk 1,2-3)²⁰. W porównaniu z wiecz-

---

¹⁶ Por. T. GOFFI. "Vita virtuosa secondo lo Spirito". w: *Corso di morale*. Vol. 1: *Vita nuova in Cristo (Morale fondamentale e generale)*. Dir. T. Goffi, G. Piana. Brescia 1983, 574-576.

¹⁷ Por. A. F. DZIUBA. *Dynamika wiary*. Częstochowa 1997, 27-38; A. TRONINA. "Abraham - ojciec wierzących". w: *Wiara w postawie ludzkiej*. Red. W. Słomka. Lublin 1991, 11-26.

¹⁸ Por. WENDLAND, jw., 19-20, 50-51; COLLANGE, jw., 46-50.

¹⁹ Por. E. G. SELWYN. "The Persecutions in 1 Peter". *Bulletin of the Studiorum Novi Testamenti Societas* 1(1950), 39-50; A. M. VITTI. "Eschatologia in Petri epistula prima". VD 11(1931), 304-306; E. G. SELWYN. *The First Epistle of St. Peter*. London 1958, 250-258.

²⁰ Por. A. FEUILLET. "Le sens du mot parousie dans l'Évangile de Matthieu. Comparaison entre Matth 24 et Jac 5,1-11". w: *The Background of the New Testament and its Eschatology. Studies in Honour of C. H. Dodd*. Cambridge 1964, 272-276.

nym zbawieniem są one krótkotrwałe (por. 1 P 4,13; 5,10). Często doświadczenia (por. 1 P 4,12) pochodzą od przeciwnego chrześcijaństwu świata pogańskiego (por. 1 P 2,12.15; 3,14-16; 4,14.16)²¹. Podobnie jak w ogniu dokonuje się próby waloru metali szlachetnych, tak wypróbowuje się wiarę. Radować się wśród takich doświadczeń to właściwa postawa autentycznych uczniów Chrystusa. Piotr dał już jej czytelny dowód, tak apostołska posługa jak i życiem (por. Dz 5,41; Jk 1,2).

Napięcie eschatologiczne powinno napawać uczniów Jezusa radością oczekiwania na powtórne, pełne chwały spotkanie z Panem. Wiara jest bardziej wypróbowaną niż szlachetny metal w ogniu (por. Prz 17,3; 27,21; Syr 2,5; Mdr 3,6). Bóg sprawiedliwie oddzieli to, co w człowieku bezwartościowe, pozostawiając w nim to co przydatne na życie wieczne (por. 1 Kor 13,13)²². W czasach mesjańskich podobną rolę spełnia wiara, która różnorodnym doświadczeniom nadaje wartość przewyższającą cenę złota (por. Jk 5,3; Mt 25,31-46). W ekonomii Mesjasza tylko wiara może zdecydować o udziale w wiecznej chwale Jezusa Chrystusa (por. Rz 8,17; Kol 3,4)²³.

Z kolei wiara staje się także przedmiotem refleksji teologicznej. Autorowi listu chodzi o podkreślenie nadprzyrodzonego jej charakteru, różnego od ludzkiej wiarygodności, która domaga się zmysłowego świadectwa. Odbiorcy listu wierzą w Jezusa Chrystusa, choć Go nie widzieli: kierowani miłością, wiedzą jednak, ku jakiej osobie zmierzają. To według J 20,29: „błogosławieni, którzy nie widzieli, a uwierzyli”. Błogosławieństwo to przedstawione jest z kolei w wierszu ósmym także w oczekiwanych wymiarach eschatologicznych radości. Dla pełnego ideałów wczesnego chrześcijaństwa paradoks ziemskich cierpień i przyszłej radości był zarazem tak tajemnicą jak i wiarą, ale ostatecznie dającą się pogodzić. Dla niewierzącego ta jest wręcz głupstwem i nonsensem²⁴.

Wiara religijna zawsze zdąża ku celowi eschatologicznemu: ku zbawieniu człowieka, a w nim i świata. Całą tę prawdę na sposób grecki rozumie św. Piotr (odmiennie niż św. Paweł i inne pisma, które „duszę” pojmują przeważnie w znaczeniu semickim, tylko jako synonim „życia”), widząc duszę jako podmiot życia bez koń-

²¹ Por. W. BRANDT. "Wandel und Zeugnis nach dem 1. Petrusbrief". w: *Verbum Dei manet in aeternum. Festschrift O. Schmitz*. Witten-Ruhr 1953, 10-25; W. C. VAN UNNIK. "The Teaching of Good Works in 1 Peter". NTS 1(1954-55), 92-110; R. RUSSEL. "Eschatology and Ethics in 1 Peter". EvQ 47(1975), 78-84; J. R. MICHAELS. "Eschatology in 1 Peter 3,17". NTS 13(1966-67), 394-401; A. SCHULZ. *Nachfolgen und Nachahmen. Studien über das Verhältnis der neutestamentlichen Jungerschaft zur urchristlichen Vorbildethik*. München 1962, 289-293.

²² Por. A. DALBESIO. *La Prima lettera ai Corinzi. w: Il messaggio della salvezza. Lettere di, Paulo e Lettera agli Ebrei*. Torino 1976, 197-209; C. SPICQ. *Agape dans le Nouveau Testament* Vol 2. Paris 1959, 92; C. K. BARRETT. *La prima lettera ai Corinti*. Bologna 1979, 379-383; H. CONZELMANN. *Der erste Brief an die Korinther*. Göttingen 1969, 270-273.

²³ Por. G. BARTH. "Das Gesetzesverständnis des Evangelisten Matthaus". w: G. BORNKAMM, G. BARTH, H. J. HELD. *Überlieferung und Auslegung im Matthäusevangelium*. Neukirchen 1965, 83-85; P. STUHLMACHER. *Versöhnung, Gesetz und Gerechtigkeit. Aufsätze zur biblischen Theologie*. Göttingen 1981, 43-65; F. NEIRYNCK. "Christus w nas i my w Chrystusie". Conc 5(1969 z. 2), 312-321.

²⁴ Por. B. PRETE. "Beati coloro che non vedono e credono (Giov 20,29)". BibOr 9(1967), 97-114; T. SURIANO. "Doubting Thomas: An Initiation to Belief". BTod 53(1971), 309-315.

ca, jako nagrodę eschatologiczną (por. 1 P 1,22; 2,11.25). Podobny eschatologiczny sens ma także Piotrowe określenie „duch” (por. 1 P 3,19)²⁵.

5. Ożywianie wiary

Jubileusz tysiącleci stał się ożywieniem wiary, której jedna z podstawowych treści jest prawda o Trójcy Świętej. Uświadomienie sobie Osób Boskich w ich wewnętrznym życiu oraz wzajemnych relacjach jak i działaniu wobec ludzi wyzwała odniesienie wiary, nadziei i miłości do Boga Trójosobowego. Oczekiwaniem pozostaje przeniesienie troistości wewnętrznej miłości Boga w wewnętrzne relacje międzyludzkie.

Dlatego papież w przygotowywanym, trzyletnim okresie przed rokiem 2000, polecał zastanowić się i przypomnieć zwłaszcza Jezusa Chrystusa, który poprzez Wcielenie wszedł widzialnie w świat, aby przynieść zbawienie i okazać miłość Ojca wobec wszystkich ludzi. To niepowtarzalna koncentracja spotkania Boga z człowiekiem, tym bardziej przekonująca, ponieważ spełniona w ludzkiej naturze wcielenia Syna Bożego.

Chrześcijanie nie mogą wyznać wiary bez pomocy Ducha Świętego, gdyż „nikt też nie może powiedzieć bez pomocy Ducha Świętego «Panem jest Jezus»” (1 Kor 12,3). Tzn. jak niemożliwością jest, by ktoś był wspierany przez Ducha Świętego, gdy bluźni Jezusowi, tak również nikt nie może wyznać wiary, jeżeli nie otrzyma pomocy z góry. Zatem do wyznania wiary w boską godność Jezusa z Nazaretu nieodzowna jest pomoc Ducha Świętego, który oświeca serca wierzących ku prawdzie²⁶.

Po Jezusowym fundamencie ekonomii zbawienia, zrozumiałym jest, że następny rok przed Wielkim Jubileuszem Roku 2000 poświęcony był Duchowi Świętemu, w którym „mamy śmiały przystęp do Ojca z ufnością, dzięki wierze w Niego” (Ef 3,12). Chrystus - doskonały przedmiot kontemplacji świata duchów - jest jedynym Pośrednikiem, który pozwala im z dziecięcą szczerością przystępować do Stwórcy, jako do Ojca. Przecież usprawiedliwienia nie można sobie wysłużyć, jest ono darmowe (por. Ef 2,5) i zależy od wiary w Chrystusa, ale nie w rozumieniu protestanckim²⁷.

Chrystus wyszedł od Ojca ale i wrócił do Niego - jak sam powiedział - „Wyszedłem od Ojca i przyszedłem na świat; znowu opuszczam świat i idę do Ojca” (J 16,28). Zatem Jego posłannictwo ma boski charakter i odnosi się do tajemnicy Słowa posłanego na ziemię, które zamieszkało między nami (por. J 1,14). Zatem w zbawieniu na pierwszy plan wysuwa się synowskie pochodzenie od Ojca i spełnione

---

²⁵ Por. F. MONTAGNINI. *Messaggio del regno e appello morale nel Nuovo Testamento*. Brescia 1976, 41-42; K. H. SCHELKE. *Die Petrusbriefe. Der Judasbrief*. Leipzig 1966, 38.

²⁶ Por. I. HERMANN. *Kyrios und Pneuma. Studien zur Christologie der paulinischen Hauptbriefe*. München 1961, 38-58; J. S. VOS. *Traditionsgeschichtliche Untersuchungen zur paulinischen Pneumatologie*. Assen 1973, 79-85.

²⁷ Por. P. LUNDBERG. *La typologie baptismale dans l'ancienne Église*. Uppsala 1942, 189-197; H. SCHLIER. *Le temps de l'Église. Recherches d'exegese*. Tournai 1961, 201-211.

w miłości paschalne dzieło zbawienia. Co więcej powrót do Ojca przedstawiony jest jako sprawdzian pochodzenia od Niego. Trzeci rok jubileuszowych przygotowań został więc poświęcony: „rozszerzaniu horyzontów człowieka wierzącego zgodnie z perspektywą samego Chrystusa, perspektywą prawdy o Ojcu, który jest w niebie”²⁸.

Głębsze przemyślenie prawd wiary ma wiernym pomóc, a dokładniej całemu Kościołowi w nieustannym dojrzewaniu i pełniejszym związaniu się z życiem „przez Chrystusa w Duchu Świętym”. Trynitarnie rozumienie wiary stawia ją zawsze w kategoriach zbawczych, które związane są z nadzieją i miłością i ostatecznie mają aplikację życiodajnej relacji Bóg - człowiek, osadzonych w Chrystusie.

6. Pielgrzymka wiary

Ojciec święty w bulli *Incarnationis misterium* ogłaszającej Rok Święty pisał, że wśród znaków Roku Jubileuszowego ważne miejsce zajmuje pielgrzymka. Jest to nawiązanie do eschatologicznego pielgrzymowania ludu Bożego tak Starego jak i Nowego Przymierza. Jest to także historyczne nawiązanie do licznych pielgrzymek do Grobu Bożego w Jerozolimie czy do grobu św. Jakuba Apostoła w Santiago de Compostela, a dziś zwłaszcza do wielu sanktuariów maryjnych rozproszonych po całym świecie (np. Lourdes, Fatma, Jasna Góra, Guadalupe).

W tym kontekście wymowne są słowa: „Znak ten uświadamia nam kondycję człowieka, którego życie często opisuje się jako wędrówkę (...). Pielgrzymka zawsze była ważnym wydarzeniem w życiu chrześcijan, przybierając w kolejnych epokach różne formy kulturowe. Jest symbolem indywidualnej wędrówki człowieka wierzącego śladami Odkupiciela; jest praktyką czynnej ascezy i pokuty za ludzkie słabości, wyraża nieustanną czujność człowieka wobec własnej słabości i przygotowuje go wewnątrz do przemiany serca. Przez czuwanie, post, modlitwę, pielgrzym postępuje naprzód drogą chrześcijańskiej doskonałości, starając się dojść z pomocą łaski Bożej «do człowieka doskonałego, do miary wielkości według Pełni Chrystusa» (Ef 4,13)”²⁹. Ziemskie pielgrzymowanie chrześcijan jest wyzwaniem ale i nadzieją ku spełnieniu siebie.

Pielgrzymka ma być symbolem drogi, którą jest znaczone każde ludzkie ziemskie życie. Będąc w drodze, stale dojrzewa się w wierze i przez to daje zmieniające się (czasem nawet odchodzi się od niego) świadectwo o Chrystusie, który jest „Drogą, Prawdą i Życiem” (J 14,6) i w Nim jest jedyna droga do Ojca³⁰. Z kolei Jezus Chrystus - jedyny Pośrednik Nowego Przymierza, jako wcielony Bóg-

²⁸ Jan Paweł II, List apostolski *Tertio Millennio Adveniente*, nr 49.

²⁹ Jan Paweł II. Bulla *Incarnationis mysterium*, nr 7; Por. Jan Paweł II. List apostolski *Tertio Millennio Adveniente*, nr 7.

³⁰ Por. F.-M. BRAUN. "L'arrière-fond judaïque du quatrième évangile et la Communauté de l'Alliance". RB 62(1955, 5-44; N. LAZURE. *Les valeurs morales de la théologie johannique (Évangile et Épîtres)*. Paris 1965, 146-154; P. REMY. *Foi chrétienne et morale*. Paris 1973, 99-102; F. C. FENSHAM. "I am the Way, the Truth and Life". w: *The Christ of John*. Pretoria 1971, 81-88; I. DE LA POTTERIE. "Je suis la voie, la vérité et la vie (Jn 14,6)". NRTh 88(1966), 907-942.

Człowiek - ukazuje najdoskonalej Ojca niebieskiego (por. J 1,14; 4,23; 8,31; 18,37) i jednocześnie przekazuje także Jego życie wierzącym (por. J 1,4; 5,19; 17,3)³¹.

W ekonomii zbawienia widać, że celem Jezusa z Nazaretu jest Ojciec, a drogą, która do Niego prowadzi jest On sam, bez którego nikt nie przychodzi do Ojca. Jezus jest drogą, bo jest pośrednikiem między Bogiem i ludźmi, jest wcielonym Bogiem-Człowiekiem. Jest też drogą przez swoją naukę, bo jej przestrzeganie prowadzi do Ojca. Przede wszystkim jest drogą w tym znaczeniu, że wiara w Niego prowadzi do Boga. Jest drogą dla wszystkich, ponieważ wierząc w Niego i żyjąc według Jego prawa wszyscy mogą dojść do zbawienia wiecznego. Wreszcie jest drogą wyłączną, poza którą nie ma innego, pewnego sposobu dojścia do zbawienia³².

Bez Ducha pełne, tj. zbawcze zrozumienie Jezusa jest niemożliwe, niedostępne wręcz trudne do zrozumienia człowiekowi wiary. Wyjściem i jednocześnie celem drogi jest sam Jezus Chrystus (por. Hbr 10,20), a w Nim Ojciec, który Go posłał z miłości dla zbawienia ludzi i świata. Jedynie Syn Boży wskazuje to, co jest prawdziwe, co pozwala na właściwą orientację nadprzyrodzoną w życiu codziennym. Przez doskonałe pełnienie woli Ojca, zwłaszcza w darze paschalnym, jest Jezus z Nazaretu echem wierności Boga Starego jak i Nowego Przymierza³³.

Jednocześnie Jezus z Nazaretu jest prawdą absolutną i ostatecznym objawieniem się Boga ludziom w pełni czasów. W czasach eschatologicznych tylko On, wcielony Syn udziela pełni życia. Sam posiadając jego pełnię w Ojcu, wskazuje kierunek postępowania ku życiu wiecznemu oraz tę drogę wspiera swymi szczególnymi mocami (por. J 3,21; 1 J 1,6; 3 J 3-4)³⁴. O tej „drodze Bożej” wiedzą już synoptycy (por. Mt 22,16), a chrześcijaństwo od samego początku określało krótko życie według zasad Jezusa z Nazaretu m.in. jako „drogę” (por. Dz 9,2; 19,9; 22,4).

* * *

Ojciec święty Jan Paweł II mówił w bulli ogłaszającej Rok Święty, że „Boże Narodzenie 1999. niech będzie dla wszystkich uroczystością radosną i pełną blasku, zapowiedzią szczególnie głębokiego doświadczenia łaski miłosierdzia Bożego”³⁵.

---

³¹ Por. J. COPPENS. "Le don de l'Esprit d'après les textes de Qumran et le Nouveau Testament". *RechBib* 3(1958, 202-223; C. K. BARRETT. *The Gospel according to St. John*. London 1967, 352; M.-E. BOISMARD. "De son ventre couleront des fleuves d'eau". *RB* 66(1959), 377-379; R. E. BROWN. *The Gospel according to John. I-XII*. Garden City 1966, 218-224; A. FEUILLET. *Le mystère de l'amour divin dans la théologie johannique*. Paris 1972, 30-31, 41-69; C. I. GONZALEZ. *Cristologia. Tu sei la nostra salvezza*. Casale Monferrato 1988, 21-22.

³² Por. Piąta Modlitwa Eucharystyczna. w: *Mszalik niedzielny. Liturgia sakramentów. Modlitwa Kościoła*. Olsztyn 1993, 484-491.

³³ Por. C. SPICQ. *Vie chrétienne et pèlerinage selon le Nouveau Testament*. Paris 1972, 198-202; O. HOFIUS. *Der Vorhang vor dem Thron Gottes*. Tübingen 1972, 80-83; J. JEREMIAS. "Hebraer 10,20: tout'estin. tes sarkos autou". *ZNW* 62(1971), 130-132.

³⁴ Por. J. CORBON, P. GRELOT. "Sad". *STB*, 864; I. DE LA POTTERIE. "Le Paraclet". w: *La vie selon l'Esprit*. Paris 1965, 101-104; *Ewangelia według św. Jana. Wstęp - przekład z oryginału - komentarz*. Opr. L. Stachowiak. Poznań 1975, 166-167; S. BASTIANEL, L. DI PINTO. "Per una fondazione biblica dell'etica". w: *Corso di morale*, vol. 1, 154-155.

³⁵ Jan Paweł II. Bulla „Incarnationis mysterium”, nr 6.

Takie winny być zawsze chrześcijańskie rozeznania zaofiarowanego czasu, aby tajemnica Wcielenia, której dwutysiąclecie upamiętnialiśmy, była dla wszystkich umocnieniem w wierze, dojrzewaniem w wierze, realizowanym w drodze, jaką jest chrześcijańskie życie wiary w wierze i przez wiarę.

Rozpoczęte niedawno nowe tysiąclecie wyzwala tutaj liczne nowe nadzieje, ale z drugiej strony i stawia pewne oczekiwania znaczone zwłaszcza wymaganiami etyczno-moralnymi. Szczególnym znakiem tych realiów jest wiara, która niesie w sobie wyjątkowe bogactwo zbawczego dynamizmu, ale zawsze odniesionego do Jezusa Chrystusa. Ów dar jest jednak zawsze oczekującym doskonalenia i rozwoju, wręcz swoistego dojrzewania. W realiach ziemskiego pielgrzymowania doznaje ona wielu prób i doświadczeń. Ożywiana wiara spełniana jest jednak zawsze w pielgrzymich realiach eschatologicznych.

PERSONAL DYNAMISM OF FAITH

Summary

The Author shows in this paper the Christian life as representing a way of giving witness. A special role is played by the faith of the Christian belonging consciously to Christ and to His Church. Biblical and Christian faith has its origin in God's Word and in Baptism, which opens up sacramental life in all its dimensions. The person of Christ is particularly important in spiritual development and eschatological accomplishment. Also, human suffering should help Christians to assume the perspective of eternal salvation. But there is also an earthly perspective to the accomplishment of Christian faith in that it confronts with courage and hope the actual conditions of human life. The Incarnation of Christ represents the truth of the human being and the revelation of God's love towards man and his own persistent intention of personal salvation.